

*Глівінська Анастасія Валентинівна,
Національний університет “Острозька академія”*

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ АНГЛОМОВНОГО ТЕКСТУ КОМІЧНОГО ЖАНРУ

Метою статті є опис сприйняття англомовного тексту комічного жанру, його психолінгвістичні особливості та опис стадій реалізації комічного комунікативного наміру.

Ключові слова: психолінгвістичний процес, гумор, абсурд, іронія.

The main goal of the article is to describe perception of English comic texts, main psycholinguistic peculiarities and denote stages of realization of comic communicative intention.

Key words: psycholinguistic process, humour, nonsense, irony.

Незважаючи на те, що психологічна та фізіологічна природа гумору є однаковою для всіх, в кожній культурі наявні специфічні засоби створення комічного. Це створює деякі труднощі для сприйняття іншомовних жартів. Проблема вивчення комічного є однією з найскладніших тем загально-гуманітарного характеру. В літературі комічне визначається як смішне, що містить в собі соціальну та естетичну природу. Сприйняття ж комічного є складним психолінгвістичним процесом, оскільки адресат має володіти не лише знаннями мови, але й розвинутим естетичним смаком. Проблематикою сприйняття тексту, комічного в тому числі, та лінгвістичними засобами реалізації гумору займалися багато вчених-лінгвістів, а саме В. П. Белянін, Л. Калмикова., В. Т. Бондаренко, Ю Борев, А. Д. Кутоян, Д. М. Вавринюк, В. Н. Вакуров, О. О. Володина, О. Ю. Коновалова, А. Б. Левицький, М. О. Паніна, В. А. Самохіна, О. Ю. Титаренко та ін. однак будучи явищем багатогранним, англійський гумор потребує подальшого вивчення.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю детальнішого вивчення процесу створення та сприйняття англомовного комічного

тексту. Об'єктом дослідження є сучасні англомовні жарти, предметом – психологічні особливості їх сприйняття. У процесі дослідження використовується метод лінгвістичного опису – для вивчення мовленнєвих засобів створення комічного, контекстологічний – для виявлення засобів реалізації комічного, гіпотико-дедуктивний метод – для аналізу та класифікації комічних текстів.

Формами прояву комічного в мистецтві є: гумор, сатира, фарс, сарказм, іронія, гротеск, карикатура тощо. Щодо форми побудови жарту, то він може проявлятися на фонетичному, словотвірному, граматичному та орфографічному рівнях, а також стосуватися культурних особливостей, логіки та уявлень про світ загалом. англійський гумор має кілька різновидів, наприклад, *dry sense of humour* – іронія, *banana skin sense of humour* – примітивні жарти, для того, щоб розсмішити когось, достатньо послізнутися на банановій шкірці, *shaggy-dog stories*, в яких смішне базується на аналогії висловлюваного. [3]

В основі жарту як виду комічного лежить абсурдність. Реалізація комічного комунікативного наміру здійснюється миттєво, проте умовно можна виділити кілька стадій, а саме намір пожартувати, оцінку ситуації, висловлення жарту, оцінка реакції адресата. Для адекватної реакції адресата необхідна його відповідна установка, тобто потрібно враховувати прийняті в даній культурі норми поведінки і відповідно до них включати типові дебюти, розгортання та розв'язки. У колективній мовній свідомості виділяються такі ознаки повідомлення смішної ситуації: наявний оповідач смішної історії і той, хто розуміє або не розуміє жарт; простота або вишуканість подачі жарту; пряма або прихована подача смішної історії; приналежність смішної історії до певного жанру.

В лінгвістиці виокремлюються деякі труднощі сприйняття англомовних жартів, а саме мовні труднощі (семантична різноманітність слів, омоніми, фразеологізми, конверсовані та авторські слова) та труднощі культурно-країнознавчого характеру (власні назви, слова на позначення реалій, діалектизми та ін.) [1]

Англійській лінгвокультурі характерна висока вимогливість до тримання тактовності.

Особливими ознаками ситуації англомовного гумористичного спілкування є такі моменти:

1) комунікативний намір учасників спілкування уникнути серйозної розмови,

2) гумористична тональність спілкування, тобто прагнення скоротити дистанцію і критично переосмислити в м'якій формі актуальні концепти,

3) наявність певних моделей гумористичної поведінки, ухвалені цією лінгвокультурою. [4]

Отже, комічне є багатогранною категорією, що проявляється на різних рівнях тексту. Розгляд психолінгвістичного підходу є безумовно важливим, оскільки гумор є важливою складовою англомовної культури та однією із важливих естетичних категорій взагалі.

Література:

1. Лук А. Н. Про почуття гумору і дотепності. – М., Мистецтво, 1968. – 192 с.

2. Мікеш Джордж. Как быть иностранцем. Английский юмор: вместо души подтекст. [електронний ресурс] – Режим доступу:

http://exlibris.ng.ru/before/2006-03-02/3_inostranec.html

3. Поцепцов Г. Г. Язык и юмор (“Language and Humour”) – К., 1990.

4. А. А. Проскуріна. Прецедентные тексты в англоязычном юмористическом дискурсе//Міжнародна науково-практична конференція. Матеріали конференції. – СПб, 2003. – С. 44-46.